Geçtiğimiz hafta sonu Strasbourg'da gösteri yapan Ermeni bir grup Türkiye'nin Azerbaycan hamlesini "Turan'ı diriltmek olarak" yorumlamış. Normal karşılamak gerekir, hangi ülkeninki olursa olsun milliyetçilikten aklı başında tespit beklenmez.

Başka tespitleri üzerinde durmayıp yüz yıllık Turan düşünün 20 yıl önce bittiğini belirtmekle yetineceğim.

Turan, tarihte Türkistan olarak bilinen ülkenin yeniden kurulmasını hedefler. Orta Asya ve Kafkasları kaplayan bu ülke 19. yüzyılda Çarlık Rusyası tarafından işgal edilip sömürgeleştirildi. O zamandan beri Türklerin Rus mezaliminden kurtarılması konusu Türk milliyetçilerinin bir kesiminin sürekli tekrarladığı amaç olmuştur.

1991'de SSCB'nin dağılmasının ardından "Türk yüzyılı"nın doğduğu sanıldı. Türk kökenli halklar Türkiye'dekilerle artık yakın bağ kurabilir, bu önderlik altında birleşebilirdi. ABD bu anlayışı destekledi çünkü eskiden Türkistan olarak bilinen geniş alanda Rusya Federasyonu'nun etkinlik kurmasını engellemek istiyordu. Rusya yerine Türkiye'nin burada hakim olması enerji kaynakları bakımından zengin olan bu bölge için ideal alternatifti.

Alt emperyalizminin ilk döneminde (1990-2000) Türkiye özellikle bu bölgeye oynadı. Eskiden hiç bulunmadığı bu alana girdi ama amaçlarının epeyce gerisinde kaldı. Bu süreci Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Uygurları inceleyerek **Alt Emperyalizm ve Türkiye** (2000) kitabında açıklamıştım. Bu kitap www.enginerkinerkitaplar.blogspot.com adresinde pdf olarak bulunabilir.

Bu ülkelerin komünist partileri (aynı bölgede bulunan Gürcistan ve Ermenistan dahil) adlarını değiştirmişler ama kadroları aynı kalmıştı. Bunlar eski SBKP'den birbirlerini tanıyorlardı ve Rusya Federasyonu ile iyi geçinmeden bu bölgede yaşamanın mümkün olmadığını biliyorlardı. Sorun yaratan Azerbaycan ve Ermenistan'ı da Rusya kısa sürede yola getirecekti.

Rusya'nın varlığı konunun bir tarafıdır. Türkistan'ın yeniden kurulmasının önündeki engelin sadece Rusya olduğunu düşünmek ise eksiktir, hem de önemli bir eksik.

Bu ülkeler yaklaşık 75 yıl ayrı devletler olarak yaşadılar. Bu sürecin halklar üzerinde hiç etki bırakmayacağını ve Türk kökenli olmanın birleşmek için yeteceğini düşünmek büyük saflık olur.

Öyle olsaydı Türklerden önce Araplar birleşir ve birbiriyle savaş halindeki devletlere bölünmezlerdi. Türkistan'ı kaplayan devletler arasında savaş bulunmuyor ama tek devlet olarak bileşmek amacı da yok. Türkiye'nin ağabeyliğini kabullenmek de gündemde değildir.

Turan amacına ulaşılmasının önündeki ikinci büyük engel, birleşecekleri sanılan ülkelerin böyle bir amacının bulunmamasıdır. Dahası Türkiye'yi istemeyenler de vardır; mesela bölgenin büyük ülkesi olan Özbekistan.

Özbekler Anadolu Türklerini sevmezler ve kendilerine Türk denilmesinden hoşlanmazlar. Özbeklerle sorunlar Osmanlı döneminden başlar.

Timur, Özbekistan kökenlidir, 1402 Ankara Savaşı'nda Yıldırım Beyazıd'ı yener ve esir alır. Osmanlı Anadolu'da dağılır (fetret devri) ve ancak Avrupa yakasındaki gücünü kullanarak toparlanabilecektir. Tarihçilere göre Timur Osmanlı'ya 50 yıl kadar önemli bir zaman kaybettirmiştir.

Osmanlı Doğu ve Orta Akdeniz'de egemendir ve bu deniz de halen dünyanın merkezi sayılmaktadır. Diğer yandan Portekiz ve İspanyollar okyanusa açılmak ve yeni deniz yolları bulmak çabasındadır. Böyle bir dönemde Osmanlı'nın dağılması ve kendi iç işleriyle uğraşmak zorunda kalması kötü bir zamanda gerçekleşmiştir.

Dahası var…

Türkler esir aldıkları düşman komutanlarına iyi davranırlar. Alpaslan'ın esir düşen Bizans komutanına keza Mustafa Kemal'in yine esir alınan Yunan komutanına iyi davranması gibi…

İyi savaşan Türk komutanlar da düşman tarafından takdir edilir. Mesela Plevne savaşından sonra esir düşen Osman Paşa'ya Rus komutan saygı gösterir.

Osmanlı ile Özbekler arasında böyle olmamıştır.

Timur Yıldırım'ı Özbekistan'a götürür ve bir kafeste kentlerde dolaştırarak halka teşhir eder. Yetmez, Yıldırım'ın karısını huzurunda çıplak olarak oynatır. Bu kadar aşağılanmaya tahammül edemeyen Yıldırım da yüzüğündeki zehri içip intihar eder.

1993 yılında kısa süre Taşkent'te bulundum ve Özbek bürokrasisinin Anadolu Türklerinden hiç hoşlanmadığını doğrudan görebildim.

1990'lı yıllarda Türkiye Orta Asya ülkelerine yönelirken Fettullah Gülen okulları da bu yönelimin aracı olarak kullanılıyor ve hemen her ülkede okullar açılıyordu. Bu okulları ilk kapatan Özbekistan oldu.

Gelelim Türkmenistan'a…

Bu ülke doğal gaz zenginidir. Demirel Cumhurbaşkanlığı döneminde bu ülkeyi birkaç kere ziyaret eder ve Devlet Başkanı Saparmurat Niyazov ile görüşür. Bu kişi adını Türkmenbaşı olarak değiştirmiş ve ülkenin başkenti de bu ismi taşımaya başlamıştır.

Türkmenbaşı ve Demirel sorti yaparlar (birlikte kadeh kaldırırlar), karşılıklı sözler verilir ama pratikte başka bir şey olur. Türkmenistan'dan başlayıp Kazakistan'a uğrayıp Hazar Denizi'nin altından geçecek doğal gaz boru hattı Azerbaycan üzerinden Türkiye'ye girecek, ülkeyi boydan boya geçip Avrupa ülkelerine ulaşacaktır. Büyük ve çok pahalı bir projedir. Ancak Türkmenistan bu boruyu doldurabilecek kadar doğal gaz vermek yerine Rusya ile anlaşma yapmayı tercih

eder. İki ülke arasında yeni bir doğal gaz boru hattı yapılır. Aynısını Kazakistan da yapınca projenin gerçekleşme şansı kalmaz.

Bunları Türkiye alt emperyalizminin ikinci dönemini anlatan **Küresel İç Savaş ve Türkiye** kitabında açıklamıştım.

Türkiye bu gerçeği kabul etti ve ilişkilerini de aşırı umutlara yönelmeden yeniden düzenledi. Önderlik iddiasından vazgeçip bölgeyle ticarete yöneldi. Değişik inşaat ihaleleri aldı. Türkmenistan Türkiye'nin en fazla silah sattığı ülkeler arasındadır.

Konuşmalarda Turan'dan, Kızıl Elma'dan söz edilebilir. Söylemek bir şeydir, yapabilmek başka bir şeydir.

Türkiye Türkistan adı verilen bölgenin en doğusunda yaşayan Uygura yönelik baskıyla ilgili olarak Çin yönetimini protesto bile edememiştir. Bu ülkeden yüksek kredi alınmıştır ve iyi ekonomik ilişki bulunmaktadır.

Arada bir Türkistan'dan söz edebilirler ama o kadar da olsun artık…

Türkiye'nin Balkanlardaki Türk azınlık ve Müslümanlar arasındaki etkinliği Orta Asya'dakine göre fazladır.

Bu günlerde Kırgızistan'da hükümete karşı gösteriler oluyor (gerekçesi hileli seçimdir) ama bizim basın bu soydaşlarla da ilgilenmiyor.

"Müzik bitti ama dans sürüyor" diye bir belirleme vardır.

Türkistan'dan söz edilmesi de buna benzer…

İhtimal yok artık ama bu söz edilmesini engellemez.